

ZÁVĚREČNÁ ZPRÁVA

Zahraniční exkurze za komunitní energetikou

24.–25. června 2026

V Trhových Svinech, dne 30. 6. 2026

Zpracovala Ing. Magdalena Chytrová

Manažerka MAS Sdružení Růže z.s.

**Financováno
Evropskou unií**

**Ministerstvo
zemědělství**

Úvod

Ve dnech **24. a 25. června 2026** se uskutečnila dvoudenní odborná zahraniční exkurze zaměřená na sdílení příkladů dobré praxe v oblasti komunitní energetiky, energetického managementu obcí, obnovitelných zdrojů energie a inovativních energetických řešení v České republice a Rakousku. Exkurze byla realizována Ministerstvem zemědělství ve spolupráci s MAS Sdružení Růže z.s. v rámci aktivit Celostátní sítě pro venkov a byla financována ze Strategického plánu SZP. Z prostředků Celostátní sítě pro venkov byla účastníkům hrazena doprava, ubytování se snídaní, lektorné a licenční fotografie určené pro propagaci akce.

Exkurze se zúčastnilo **24 účastníků**, především zástupců místních akčních skupin, obcí, energetických manažerů, projektových pracovníků, odborné veřejnosti a dalších subjektů zabývajících se rozvojem venkova, energetikou a udržitelným hospodařením.

Prezence účastníků proběhla v ranních hodinách na parkovišti před Sportovní halou Na Dlouhé louce v Českých Budějovicích. Před samotným odjezdem všechny přítomné přivítala **Ing. Magdalena Chytrová**, která zajišťovala organizační průběh celé exkurze. Účastníky seznámila s programem obou dnů, logistickým zabezpečením jednotlivých návštěv i organizačními pokyny. Současně představila činnost **Celostátní sítě pro venkov**, její význam při přenosu příkladů dobré praxe mezi regiony, podporu spolupráce mezi obcemi, zemědělci, místními akčními skupinami a dalšími partnery venkova. V průběhu cesty informovala rovněž o možnostech financování obdobných aktivit prostřednictvím Strategického plánu SZP a o úloze Ministerstva zemědělství při podpoře rozvoje komunitní energetiky a energetických inovací na venkově. Díky tomuto úvodnímu bloku získali účastníci ucelený přehled o cílech exkurze i očekávaných výstupech celé akce.

Obec Svatý Jan nad Malší – příklad moderního energetického managementu obce

První odbornou zastávkou byla obec **Svatý Jan nad Malší**, která je dlouhodobě považována za jednu z nejaktivnějších obcí Jihočeského kraje v oblasti energetického managementu a využívání obnovitelných zdrojů energie. Účastníky přivítala **starostka obce paní Růžena Balláková**, která představila historii energetického rozvoje obce i jednotlivé kroky, které vedly k dnešnímu fungujícímu systému.

Ve své prezentaci zdůraznila, že obec začala systematicky řešit energetiku již před více než dvaceti lety. Vzhledem k tomu, že většina obecních budov byla soustředěna v centru obce, padlo rozhodnutí vybudovat centrální systém zásobování teplem využívající místní obnovitelný zdroj – dřevní štěpku. Obec vlastní rozsáhlé lesní pozemky, což umožnilo využít vlastní dřevní hmotu jako základní palivo. Postupně vznikla centrální výtopna a následně byly budovány další etapy teplovodních rozvodů, které dnes zásobují nejen obecní objekty, ale také část soukromých budov.

Velkou pozornost účastníků vzbudila samotná **prohlídka obecní výtopny**, kde byly představeny technologie spalování biomasy, způsob přípravy paliva i systém dálkového řízení kotelny. Starostka podrobně popsala celý proces od těžby dřeva v obecních lesích přes štěpkování až po skladování a vlastní výrobu tepla. Účastníci ocenili především skutečnost, že obec dokáže významnou část svého energetického hospodářství zabezpečovat vlastními zdroji, čímž dlouhodobě snižuje závislost na externích dodavatelích energií.

Další část programu byla věnována **energetickému managementu obce**. Bylo představeno fungování energetické skupiny, role energetického manažera i způsob pravidelného vyhodnocování spotřeb energií. Obec využívá moderní monitorovací software, který umožňuje sledovat spotřebu elektřiny, vody i tepla v jednotlivých objektech prakticky v reálném čase. Součástí systému jsou také dálkové odečty instalované v několika obecních budovách a vodohospodářských objektech. Díky pravidelnému vyhodnocování dat je možné rychle identifikovat mimořádné odběry nebo technické závady a přijímat opatření vedoucí ke snižování provozních nákladů.

Významnou součástí exkurze byla také prohlídka **fotovoltaické elektrárny instalované na budově obecního obchodu**. Bylo vysvětleno, že se jedná o první krok širší strategie rozvoje obnovitelných zdrojů energie v majetku obce. Vyrobená elektřina bude nejprve sdílena v režimu aktivního zákazníka mezi další obecní objekty, zejména čistírnou odpadních vod a budovami s vysokou spotřebou elektrické energie. Do budoucna obec počítá se zapojením do plnohodnotného komunitního sdílení elektřiny prostřednictvím energetického společenství **Enerkom Růže**, jehož je členem.

Účastníkům byly dále představeny **nabíjecí stanice SlouBox**, které jsou umístěny v centru obce a slouží jak pro dobíjení elektromobilů, tak elektrokol. Veškerá tato infrastruktura je ve vlastnictví obce a tvoří součást její dlouhodobé strategie rozvoje moderní a udržitelné energetiky. Diskuse se zaměřila především na ekonomiku provozu jednotlivých zařízení, možnosti financování, zkušenosti s jejich správou i na praktické otázky související s provozem komunitní energetiky v podmínkách menší venkovské obce.

Návštěva Svatého Jana nad Malší byla účastníky hodnocena jako mimořádně inspirativní zejména proto, že představila konkrétní příklad obce, která propojuje dlouhodobou energetickou koncepci, využívání místních obnovitelných zdrojů, moderní energetický management a přípravu komunitního sdílení energie do jednoho funkčního systému.

SONNENWELT Großschönau – inspirace pro energeticky soběstačné obce

Po společném obědě ve Svatém Janu nad Malší pokračovala exkurze přes hranice do rakouského **Großschönau**, kde účastníci navštívili vzdělávací a demonstrační centrum **SONNENWELT**. Toto centrum patří mezi nejvýznamnější rakouské projekty zaměřené na popularizaci obnovitelných zdrojů energie, energetických úspor a udržitelného stavebnictví. Návštěvníky přivítal **Christian Pfabigan (Martin**

Bruckner), který představil historii centra, jeho poslání i jednotlivé projekty realizované v regionu Waldviertel.

Úvod prezentace byl věnován vývoji rakouské energetické politiky a dlouhodobé podpoře energetických úspor. Přednášející zdůraznil, že cesta k energetické soběstačnosti nezačíná instalací obnovitelných zdrojů, ale především snižováním energetické náročnosti budov. Právě proto se region Waldviertel již řadu let zaměřuje na výstavbu nízkoenergetických a pasivních budov, kvalitní zateplování, efektivní systémy vytápění a řízené větrání s rekuperací tepla.

Následovala komentovaná prohlídka celého areálu. Účastníci si mohli prohlédnout jednotlivé konstrukční systémy nízkoenergetických staveb, rozdíly mezi běžnou a pasivní výstavbou, skladbu obvodových konstrukcí i technologie používané při moderních dřevostavbách. Velký zájem vzbudily ukázky zelených střech, které přispívají ke zlepšení mikroklimatu, zadržování dešťové vody a ochraně budov před přehříváním.

Další část expozice byla věnována obnovitelným zdrojům energie. Byly představeny fotovoltaické elektrárny, solární termické systémy, tepelná čerpadla, kotle na biomasu i možnosti jejich vzájemného propojení do inteligentních energetických systémů. Přednášející zdůraznil význam správného návrhu celého energetického konceptu budovy, kdy jednotlivé technologie tvoří jeden funkční celek. Důležitým tématem byla také akumulace energie a její význam pro budoucí rozvoj komunitní energetiky.

Součástí prohlídky byly rovněž interaktivní expozice určené široké veřejnosti i školám. Jejich cílem je jednoduchou formou vysvětlovat principy výroby energie, hospodaření s energiemi a ochrany klimatu. Účastníci ocenili zejména způsob, jakým jsou poměrně složitá technická témata prezentována srozumitelně i pro laickou veřejnost. Diskuse se následně zaměřila na možnosti využití podobných vzdělávacích aktivit v českém prostředí a na úlohu osvěty při zavádění komunitní energetiky.

Velkým přínosem návštěvy bylo porovnání českého a rakouského přístupu k energetickým úsporám. Zatímco v České republice se pozornost často soustředí především na instalaci fotovoltaických elektráren, rakouská zkušenost ukazuje, že dlouhodobě nejvyšších úspor lze dosáhnout pouze kombinací kvalitní stavební přípravy, moderních technologií, promyšleného energetického managementu a aktivního zapojení obyvatel.

Večerní program – Panský pivovar Rožmberk nad Vltavou

Po skončení odborného programu se účastníci přesunuli do **Rožmberka nad Vltavou**, kde byli ubytováni v areálu historického **Panského pivovaru**. Večerní program zahájil jeho majitel **Martin Neudörfl**, který účastníky osobně přivítal a představil historii objektu i rozsáhlou rekonstrukci, díky níž se podařilo vrátit pivovaru jeho původní význam.

Ve své prezentaci připomněl, že pivovar založil již v roce **1590 Vilém z Rožmberka**. Později byl přestavěn rodem Buquoyů a po ničivém požáru v 19. století prošel rozsáhlou obnovou. Přestože byl objekt po určitou dobu využíván jako hotel a později sloužil různým účelům, po roce 1948 postupně chátral. Až v posledních letech prošel kompletní rekonstrukcí, při níž byla obnovena výroba piva a celý historický areál získal nový život. Celková rekonstrukce areálu pivovaru byla spolufinancována Evropskou unií z Operačního programu Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost (projekty „Rekonstrukce podnikatelské nemovitosti – Martin Neudörfl“ a „Martin Neudörfl – Podpora cestovního ruchu – Rožmberk nad Vltavou“).

Součástí večerního programu byla komentovaná prohlídka pivovaru, během níž se účastníci seznámili s jednotlivými technologickými kroky výroby piva i s rekonstrukcí historických prostor. Následoval společný raut doplněný degustací piv vyráběných přímo v pivovaru.

Neformální večerní část programu vytvořila prostor pro vzájemné setkání účastníků a výměnu zkušeností. Diskutovalo se zejména o možnostech rozvoje komunitní energetiky v českých obcích, o zkušenostech s energetickým managementem, připravovaných projektech fotovoltaických elektráren, možnostech sdílení elektřiny i o financování energetických opatření prostřednictvím národních a evropských dotačních programů. Velmi cenné byly zejména zkušenosti starostů obcí, pracovníků místních akčních skupin a energetických manažerů, kteří mezi sebou sdíleli konkrétní příklady z realizovaných projektů i problémy, se kterými se při jejich přípravě setkávají.

Večerní networking významně přispěl k celkovému přínosu celé exkurze. Vedle odborných poznatků získaných během dne vznikl prostor pro navázání nových profesních kontaktů a budoucí spolupráci mezi jednotlivými účastníky i institucemi.

Agrivoltaika Mauthausen – spojení výroby energie, zemědělství a odlišného přístupu k péči o krajinu

Další zastávkou byla návštěva demonstračního projektu **Agrivoltaika Mauthausen**, který provozuje společnost **Energie AG**. Tento projekt představuje moderní způsob dvojího využití zemědělské půdy, kdy jsou na jedné ploše současně realizovány zemědělská výroba i výroba elektrické energie z fotovoltaických panelů.

Během odborného výkladu bylo vysvětleno technické řešení konstrukce fotovoltaických panelů, jejich rozmístění i způsob hospodaření pod instalovanými panely. Účastníci se dozvěděli, že přibližně **80 % plochy zůstává i nadále plně využitelné pro zemědělskou produkci**, zatímco zbývající část slouží výrobě elektrické energie. Tento přístup umožňuje efektivně reagovat na rostoucí poptávku po obnovitelných zdrojích, aniž by docházelo k významnému omezení zemědělského využití půdy.

Z pohledu účastníků byl velmi zajímavý také odlišný rakouský přístup k vnímání podobných projektů. Zatímco v českém prostředí bývá často kladen důraz na

intenzivní údržbu areálu a přesně vymezené technické parametry, v Rakousku je pozitivně hodnoceno i to, že projekt přináší základní krajinářská a ekologická opatření. V případě navštívené agrivoltaiky se jednalo například o výsadbu několika stromů v okolí areálu, ponechání biologického pásu kolem fotovoltaické elektrárny a sečení vegetace pouze jednou ročně. Posečená hmota je následně využívána jako seno pro krmné účely nebo jako materiál do kompostu.

Českému návštěvníkovi se může z vizuálního pohledu zdát, že fotovoltaická elektrárna není příliš intenzivně udržovaná. Právě tento přírodě bližší režim údržby je však v rakouském prostředí vnímán pozitivně, protože podporuje biodiverzitu, zadržování vody v krajině a zachování přirozenějšího charakteru lokality. Projekt proto nebyl prezentován pouze jako technické zařízení pro výrobu elektřiny, ale také jako příklad plochy, která může při vhodném režimu péče přinášet další environmentální přínosy.

Zajímavé bylo rovněž vlastnické a provozní uspořádání projektu. Vlastníkem fotovoltaické elektrárny není zemědělec ani jiný soukromý investor, ale energetická distribuční společnost. Zemědělec poskytuje pozemek k využití a za pronájem půdy dostává nájemné. Tento model je odlišný od řady českých představ, kde se často předpokládá, že nositelem projektu bude přímo zemědělec nebo vlastník půdy.

Diskuse se následně zaměřila na možnosti využití agrivoltaiky v České republice. Účastníci ocenili zejména možnost porovnat rakouský pohled s českou debatou o umisťování fotovoltaiky na zemědělské půdě. Zaznělo, že obdobné projekty mohou být v budoucnu zajímavé i pro české zemědělce, samosprávy a energetická společenství, pokud budou vytvořeny vhodné legislativní, ekonomické a krajinné podmínky.

FH Oberösterreich University of Applied Sciences – energeticky optimalizovaná farma budoucnosti

Poslední odbornou zastávkou exkurze byla **FH Oberösterreich University of Applied Sciences ve Welsu**, kde byl účastníkům představen výzkumný projekt zaměřený na **energeticky optimalizovanou farmu**. Cílem projektu je propojit moderní zemědělství s digitalizací, elektromobilitou a obnovitelnými zdroji energie tak, aby zemědělský podnik co nejefektivněji využíval vlastní vyrobenou energii a současně minimalizoval provozní náklady.

Na úvod prezentace představili pracovníci univerzity hlavní směry výzkumu, kterým se fakulta dlouhodobě věnuje. Vedle vývoje nových technologií se zaměřují především na jejich praktické využití v zemědělských podnicích. Důležitou součástí výzkumu je hledání způsobů, jak co nejlépe sladit výrobu elektrické energie z fotovoltaických elektráren se skutečnou spotřebou jednotlivých zařízení na farmě.

Jedním z nejzajímavějších exponátů byl (**prototyp elektrotraktoru**, který představuje možnou alternativu ke klasickým dieselovým strojům. Účastníci se seznámili s jeho technickými parametry, způsobem nabíjení i předpokládaným využitím při běžných

zemědělských pracích. Bylo zdůrazněno, že přechod na elektrickou mechanizaci nebude otázkou několika let, ale spíše dlouhodobého vývoje. Již dnes však existují činnosti, při kterých může být elektrický pohon ekonomicky i ekologicky výhodnější než spalovací motory.

Velká pozornost byla věnována také softwarovým systémům pro řízení energetických toků na farmě. Moderní aplikace dokážou průběžně vyhodnocovat výrobu elektřiny z fotovoltaických elektráren, aktuální spotřebu jednotlivých zařízení, stav bateriových úložišť i předpověď počasí. Na základě těchto údajů systém automaticky rozhoduje, kdy je nejvýhodnější spustit jednotlivé technologie, nabíjet akumulátory nebo dobíjet elektrické stroje. Výsledkem je vyšší využití vlastní vyrobené energie a nižší odběr elektřiny ze sítě.

Představeny byly rovněž další technologie využívané v precizním zemědělství, například práce s drony, digitální mapování pozemků, monitoring porostů nebo systémy pro inventarizaci lesních porostů. Účastníci tak získali komplexní představu o tom, jakým směrem se ubírá moderní zemědělství a jak významnou roli v něm bude v budoucnu hrát digitalizace a efektivní hospodaření s energií.

Během závěrečné diskuse se účastníci zajímali především o ekonomickou návratnost jednotlivých technologií, jejich využitelnost v českých podmínkách a možnosti spolupráce s výzkumnými institucemi. Zástupci univerzity zdůraznili, že budoucnost zemědělství nebude spočívat pouze ve výrobě potravin, ale stále více také ve schopnosti efektivně hospodařit s energií, využívat vlastní obnovitelné zdroje a pružně reagovat na měnící se podmínky trhu.

Vedle samotné odborné části programu zaujala účastníky také úroveň prezentace univerzity a způsob komunikace s návštěvníky. Již při příjezdu skupinu osobně přivítal děkan fakulty, který zdůraznil význam mezinárodní spolupráce, výměny zkušeností a propojování výzkumu s praxí. Po celou dobu návštěvy se skupině věnovali nejen odborní pracovníci projektu, ale také pracovnice oddělení propagace a komunikace univerzity.

Velký důraz byl patrný na prezentaci výsledků výzkumu i budování dobrého jména instituce. Samozřejmostí byla přítomnost univerzitní fotografky, která pořídila společné fotografie účastníků s vlajkami České republiky a Rakouska. Každý účastník si zároveň odvezl drobný propagační dárek v podobě univerzitní tašky a několika předmětů vyrobených na speciální 3D tiskárně využívané při výuce a výzkumu.

Právě tento přístup ukázal, že v Rakousku je propagace dosažených výsledků, komunikace s veřejností a prezentace dobré praxe považována za nedílnou součást každého úspěšného projektu. Účastníci se shodli, že jde o oblast, ve které se můžeme od rakouských partnerů inspirovat. Kvalitní odborná práce je důležitá, stejně důležité je však umět výsledky srozumitelně prezentovat odborné i laické veřejnosti.

Celkové zhodnocení exkurze

Dvoudenní odborná exkurze splnila všechny stanovené cíle a účastníkům nabídla možnost seznámit se s konkrétními příklady dobré praxe z České republiky i Rakouska. Jednotlivé navštívené projekty ukázaly, že komunitní energetika není pouze legislativním nebo technickým tématem, ale především dlouhodobým procesem založeným na spolupráci samospráv, občanů, podnikatelů, energetických společností i odborných institucí.

Velmi přínosná byla možnost porovnat přístup českých a rakouských partnerů. Zatímco obec Svätý Jan nad Malší představila příklad systematicky budovaného energetického managementu, využití biomasy, fotovoltaických elektráren a přípravy komunitního sdílení energie, rakouští partneři nabídli zkušenosti, s již fungujícími energetickými společenstvími, pokročilými modely sdílení elektřiny i moderními technologiemi využívanými v zemědělství a stavebnictví.

Za mimořádně cennou lze označit otevřenost všech navštívených organizací při sdílení zkušeností. Účastníci měli možnost diskutovat nejen technické parametry jednotlivých projektů, ale také ekonomické aspekty jejich provozu, administrativní náročnost, komunikaci s veřejností i problémy, které bylo nutné během realizace řešit. Tyto praktické zkušenosti jsou často mnohem cennější než informace dostupné z odborných publikací nebo konferencí.

Významnou součástí exkurze byla také neformální setkání během společných obědů, večerního programu i přesunů autobusem. Právě zde vznikl prostor pro výměnu zkušeností mezi starosty obcí, pracovníky místních akčních skupin, energetickými manažery, projektovými pracovníky i dalšími odborníky. Mnozí účastníci navázali nové profesní kontakty, které mohou být základem budoucí spolupráce při přípravě projektů komunitní energetiky nebo energetického managementu.

Exkurze současně potvrdila význam aktivit **Celostátní sítě pro venkov**, která dlouhodobě podporuje přenos příkladů dobré praxe, mezinárodní spolupráci a vzdělávání aktérů rozvoje venkova. Sdílení zkušeností se zahraničními partnery představuje důležitý nástroj pro rozvoj inovací, zvyšování odborných znalostí i přípravu kvalitních projektů financovaných z národních a evropských zdrojů.

Na základě zpětné vazby účastníků lze konstatovat, že exkurze byla hodnocena velmi pozitivně. Přinesla množství konkrétních poznatků využitelných při přípravě energetických koncepcí obcí, zakládání energetických společenství, zavádění energetického managementu i plánování investic do obnovitelných zdrojů energie. Současně potvrdila, že systematická spolupráce, otevřené sdílení zkušeností a vzájemná inspirace představují jeden z nejdůležitějších předpokladů úspěšného rozvoje komunitní energetiky v České republice.

Jedním z největších přínosů celé exkurze byla možnost navštívit fungující projekty přímo v jejich přirozeném prostředí. Příklady dobré praxe umožňují lépe pochopit nejen technické řešení jednotlivých projektů, ale také jejich každodenní provoz, způsob komunikace s veřejností i přístup jednotlivých organizací k dalšímu rozvoji. Právě

osobní zkušenost získaná během návštěv bývá často cennější než informace z odborných publikací nebo konferencí.

Exkurze současně ukázala, že přestože Rakousko začalo s rozvojem komunitní energetiky o několik let dříve, české prostředí dnes v řadě oblastí velmi rychle dohání zahraniční zkušenosti. V některých případech jsou česká energetická společenství díky aktivnímu přístupu obcí, místních akčních skupin a energetických manažerů srovnatelná nebo i dále než některé navštívené rakouské projekty.

Současně bylo patrné, že Rakousko má stále významnou výhodu v nastavení legislativního a ekonomického prostředí. Fungování energetických společenství podporuje systém distribučních tarifů, kdy výše distribučních poplatků závisí na úrovni distribuční sítě, ve které je elektřina sdílena. Pokud je sdílení realizováno na nižší úrovni distribuční soustavy, jsou distribuční poplatky výrazně nižší, přičemž rozdíl je kompenzován státem. Takto nastavené podmínky významně zvyšují ekonomickou atraktivitu komunitní energetiky a představují jednu z oblastí, ve které zatím Česká republika obdobnou podporu nemá.

Na druhou stranu bylo zřejmé, že české obce i vznikající energetická společenství mají srovnatelnou úroveň odborných znalostí, vysokou motivaci k dalšímu rozvoji a připravují řadu kvalitních projektů. Význam podobných zahraničních exkurzí proto spočívá nejen v předávání technických zkušeností, ale také ve vzájemné inspiraci, navazování partnerství a hledání nových cest pro další rozvoj komunitní energetiky v České republice.